

Zwiększenie przejrzystości procesu finansowania reklamy politycznej w krajach Grupy Wyszehradzkiej

Rozporządzenie Komisji Europejskiej

Sytuacja obecna w Polsce – kierunek zmian

Maj 2023

- ✓ Wzrost znaczenia platform internetowych jako miejsc prowadzenia kampanii wyborczej ujawnił konieczność doprecyzowania przepisów regulujących sposób finansowania reklamy politycznej przy jednoczesnym zapewnieniu jej przejrzystości oraz równych warunków dla wszystkich uczestników procesu wyborczego.
 - Komisja Europejska podjęła próbę zunifikowania regulacji dotyczących prowadzenia kampanii wyborczej na platformach internetowych, a przedstawiona propozycja rozporządzenia jest nadal dyskutowana. Efektem niniejszego projektu jest m.in. przedstawienie rekomendacji odnośnie rozwiązań, które powinny znaleźć się we wspomnianym rozporządzeniu.
- ✓ W Polsce, kampanię wyborczą i warunki jej finansowania reguluje kilka ustaw, które nie odnoszą się bezpośrednio do kampanii prowadzonej na platformach internetowych. Jednak Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że również do tego typu kampanii należy stosować zasady ogólne.
- ✓ Oficjalna kampania wyborcza może być prowadzona jedynie przez specjalnie zarejestrowany komitet wyborczy, reprezentujący kandydata lub partię polityczną, ubiegających się o miejsce w parlamencie. Finansowanie kampanii wyborczej może mieć swoje źródło jedynie w dotacjach pochodzących od organizacji lub osób fizycznych, będących obywatelami polskimi oraz z funduszu wyborczego danej partii politycznej lub partii tworzących koalicję wyborczą.
 - Każdy komitet wyborczy jest zobowiązany do złożenia sprawozdania ze swoich wydatków poniesionych na kampanię wyborczą do Państwowej Komisji Wyborczej lub odpowiedniego komisarza wyborczego. Brak sprawozdania lub jego błędne sporządzenie może prowadzić do kar finansowych nałożonych na komitet lub jego przedstawiciela finansowego.
 - Organizacje społeczeństwa obywatelskiego mają prawo do zgłaszania zastrzeżeń do raportów finansowych komitetów wyborczych, które powinny one zostać wzięte pod uwagę podczas procesu weryfikacji raportów przez komisję lub komisarza wyborczego.
 - Przepisy prawa dopuszczają jednak prowadzenie kampanii przez osoby fizyczne będące wyborcami i nie nakładają obowiązków sprawozdawczych na taką działalność. Ma to negatywny wpływ na możliwość obserwacji i kontroli prowadzenia i finansowania kampanii wyborczej.
- ✓ Ponieważ zasady prowadzenia kampanii wyborczej w Internecie nie są szczegółowo uregulowane, a zasady ogólne pozostawiają szereg luk prawnych, podstawowego znaczenia nabierają wewnętrzne regulacje ustanawiane przez poszczególne platformy Internetowe. Zasady te są jednak mało precyzyjne, zmieniają się zgodnie z bieżącą polityką danej platformy Internetowej

oraz uniemożliwiają dostęp do szeregu danych, co utrudnia lub często uniemożliwia prowadzenie obserwacji i ocenę sposobu finansowania kampanii wyborczej prowadzonej w Internecie.

- ✓ Obserwacja dwóch kampanii wyborczych prowadzonych w trakcie lokalnych wyborów uzupełniających wykazała szereg rozbieżności pomiędzy danymi zawartymi w sprawozdaniach komitetów wyborczych a danymi pochodzącymi z platform Internetowych, Facebook i Google, i odnoszącymi się do wydatków przeznaczonych na reklamę polityczną prowadzoną w mediach społecznościowych. Analiza potwierdziła jednak również, że brak dostępności niektórych danych w bibliotekach reklamowych platform Internetowych nie pozwala często na dokładną i precyzyjną ocenę prawidłowości finansowania kampanii wyborczej i złożonych sprawozdań finansowych.
- ✓ Proponowane rozporządzenie Komisji Europejskiej w sprawie przejrzystości i ukierunkowania reklamy politycznej ma na celu ograniczenie niektórych ze wspomnianych luk regulacyjnych odnoszących się do monitorowania prowadzenia i finansowania kampanii wyborczej w Internecie. Jednak finalna wersja rozporządzenia powinna uwzględniać kilka podstawowych elementów, np. powinno wprowadzać przepisy poprawiające dostępność danych od platform Internetowych dla organizacji monitorujących, ale nie powinno jednocześnie ograniczać swobodnej i otwartej dyskusji oraz naruszać prawa obywateli do wolności słowa.

Pełny raport z przeprowadzonej obserwacji i analizy obecnej sytuacji w obszarze prowadzenia i finansowania kampanii wyborczej na platformach Internetowych w krajach Grupy Wyszehradzkiej jest dostępny na stronie Fundacji Odpowiedzialna Polityka ([Fundacja Odpowiedzialna Polityka](#)).

.....